

Канцеларија парламентарног
војног повјереника БиХ

Ured parlamentarnog
vojnog povjerenika BiH

OFFICE OF PARLIAMENTARY
MILITARY COMMISSIONER OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Број:
Sarajevo, 12. 02. 2018.

ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ БИХ

ДОМ НАРОДА
ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ БИХ

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO		13-02-2018	
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
05/3-	50-19-	474/18	

Predmet: Izvještaj o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2017. godinu

Poštovani,

U skladu s članom 5. stav (1) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", 51/09) u prilogu dostavljamo Izvještaj o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2017. godinu.

S poštovanjem,

Prilog: Izvještaj o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2017. godinu

Dostavljeno:

- naslovu
- a/a

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE**

Канцеларија парламентарног
војног повјереника БиХ

Ured parlamentarnog
vojnog povjerenika BiH

OFFICE OF PARLIAMENTARY
MILITARY COMMISSIONER OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Broj:
Sarajevo, 12. 02. 2018.

**IZVJEŠTAJ O RADU
PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2017. GODINU**

Sarajevo, februar 2018. godine

.

SADRŽAJ

1. UVODNA RIJEČ PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH.....	2
2. STANJE LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA PROFESIONALNIH VOJNIH LICA I KADETA U ORUŽANIM SNAGAMA BiH I MINISTARSTVU ODBRANE BiH.....	4
3. POSTUPANJE PO PRITUŽBAMA PROFESIONALNIH VOJNIH LICA.....	6
3.1. Ishrana pripadnika Oružanih snaga BiH.....	6
3.2. Pritužbe kandidata na Osnovnoj podoficirskoj obuci - raskid ugovora o profesionalnoj vojnoj službi vojnicima upućenim na Osnovnu podoficirsku obuku.....	8
3.3. Teškoće polaznika Osnovne oficirske obuke.....	9
3.4. Primjena pozitivnopravnih propisa u oblasti vrednovanja stranih visokoškolskih kvalifikacija profesionalnih vojnih lica.....	10
3.5. Pojedinačni – specifični slučajevi koji su tretirali kolektivne oblike kršenja ljudskih prava profesionalnih vojnih lica.....	11
3.5.1. Određivanje vršilaca dužnosti.....	11
3.5.2. Određivanje vojno-evidencijske specijalnosti.....	12
3.5.3. Uskraćivanje prava na naknadu za odvojeni život.....	13
3.6. Neusklađenost podzakonskih akata Ministarstva odbrane BiH sa Zakonom o službi u Oružanim snagama BiH.....	16
4. IZDVOJENE INFORMACIJE O POSJETAMA POJEDINIM KOMANDAMA I JEDINICAMA ORUŽANIH SNAGA BiH I TEŠKOĆAMA NA TIM LOKACIJAMA.....	18
4.1. Nenajavljena posjeta Komandi za obuku i doktrinu Oružanih snaga BiH...18	
4.2. Teškoće na lokalitetima „Gladna Brda“ i „Glamoč“.....	19
4.3. Nenajavljena posjeta Brigadi taktičke podrške Oružanih snaga BiH.....	21
5. SARADNJA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH S DRUGIM INSTITUCIJAMA I ORGANIZACIJAMA.....	23
6. OSTALE AKTIVNOSTI KOJE JE URED PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH REALIZIRAO U 2017. GODINI.....	24
6.1. Međunarodne aktivnosti.....	24
6.2. Ostale aktivnosti Ured vojnog povjerenika realizirao tokom 2017. godine...25	

1. UVODNA RIJEČ PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH

U skladu s članom 5. stav (1) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), parlamentarni vojni povjerenik Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: vojni povjerenik) podnosi Parlamentarnoj skupštini BiH Izvještaj o radu parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine za 2017. godinu (u daljnjem tekstu: Izvještaj o radu 2017.).

Shodno članu 1. stav (2) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH, pozicija vojnog povjerenika ustanovljena je s ciljem jačanja vladavine prava, zaštite ljudskih prava i sloboda profesionalnih vojnih lica i kadeta u Oružanim snagama BiH i Ministarstvu odbrane BiH (u daljnjem tekstu: Ministarstvo odbrane), kako je to garantirano Ustavom BiH i međunarodnim sporazumima u njegovom dodatku. Vojni povjerenik nezavisno je tijelo Parlamentarne skupštine BiH s nadležnošću za: a) istraživanje specifičnih pitanja po uputstvu Parlamentarne skupštine BiH i Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH. Uputstva se mogu izdati samo ako se pitanje ne razmatra u okviru djelovanja Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH, a vojni povjerenik može i sam zatražiti da Zajednička komisija za odbranu i sigurnost BiH izda uputstva za istraživanje specifičnih pitanja; b) preduzimanje aktivnosti na osnovu vlastite procjene kada u vršenju svojih nadležnosti dobije informacije od članova Parlamentarne skupštine BiH, ili kroz razmatranje pritužbi vojnih lica i kadeta, te na bilo koji drugi način uoči okolnosti koje upućuju na kršenje ljudskih prava i sloboda vojnih lica i kadeta.

Kroz istrage koje su vođene prvenstveno po pritužbama profesionalnih vojnih lica i kadeta u 2017. godini, potom po uputstvima Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH te po službenoj dužnosti na osnovu saznanja vojnog povjerenika, u izvještajnom periodu uloženi su naponi na afirmaciji i zaštiti osnovnih prava profesionalnih vojnih lica i kadeta. Osim navedenog, najavljene i nenajavljene posjete vojnog povjerenika komandama i jedinicama Oružanih snaga BiH (ukupno 16 posjeta) bile su značajan izvor informacija o stanju ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH, a slika sa terena najbolji je pokazatelj stvarnog stanja prava „građana u uniformi“.

Sve navedeno doprinijelo je da Ured parlamentarnog vojnog povjerenika BiH uživa veliko povjerenje kod samih podnosilaca pritužbi. Bitan element bez kojeg bi bilo otežano provođenje aktivnosti iz nadležnosti vojnog povjerenika jeste i podrška koju je Zajednička komisija za odbranu i sigurnost Parlamentarne skupštine BiH pružala Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH. Također, ni tokom ovog izvještajnog perioda nije izostala podrška radu institucije Ženevskog centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF) koji ima i dugogodišnju saradnju sa Zajedničkom komisijom za odbranu i sigurnost BiH, kroz projekat "Podrška radu Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH jačanjem kapaciteta institucije finansiranjem dva saradnika (pravnik).

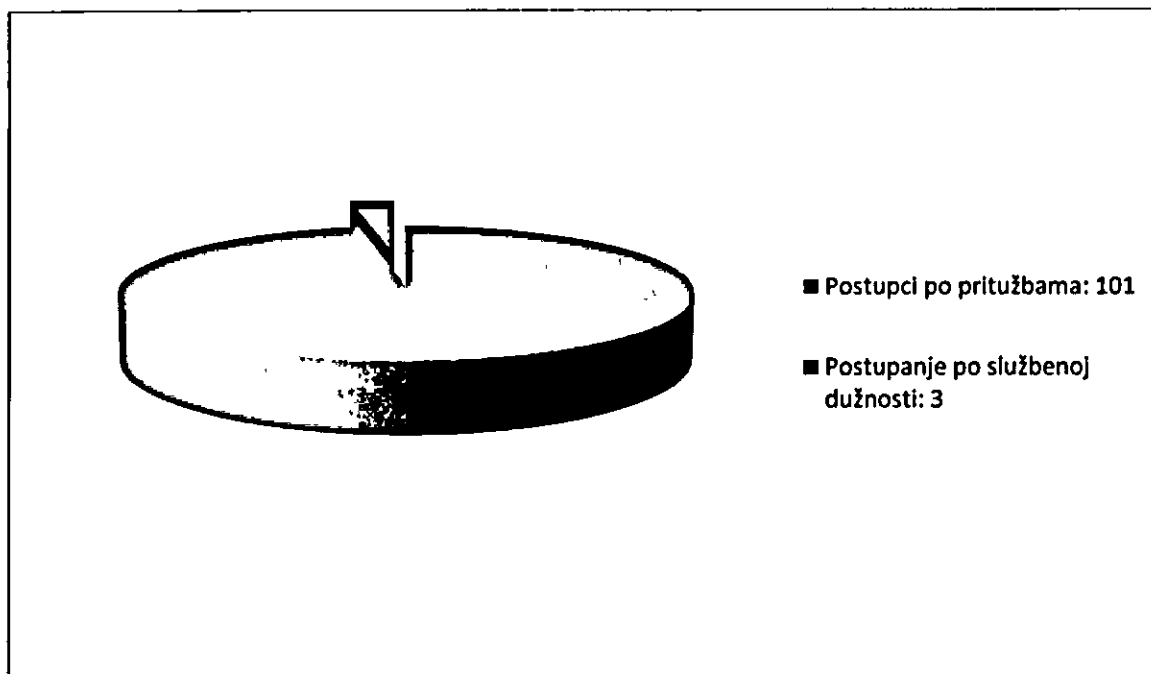
Na osnovu ove dugogodišnje saradnje, na prijedlog Ženevskog centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF), BiH i Ured parlamentarnog vojnog povjerenika BiH bit će domaćin 11. međunarodne konferencije institucija ombudsmena za oružane snage (International Conference for Ombuds Institutions for the Armed Forces – ICOAF). Parlamentarna skupština BiH (Kolegij Predstavničkog doma na 49. sjednici održanoj 30.5.2017.) dala je saglasnost da BiH i vojni povjerenik budu domaćini i organizatori 11. međunarodne konferencije institucija ombudsmena za oružane snage, koja će biti održana u jesen 2019. godine. Međunarodna konferencija institucija ombudsmena za oružane snage je već godinama značajna platforma za međunarodnu saradnju institucija ombudsmena iz više od 50 zemalja svijeta. Razmjena iskustava i dobrih praksi koje omogućava konferencija doprinijeli su poboljšanju rada Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH, kao jedine institucije u regionu specijalizirane za zaštitu ljudskih prava pripadnika oružanih snaga.

U Izvještaju o radu 2017. najprije će biti prikazani statistički podaci o broju postupaka vođenih u Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH u izvještajnom periodu. Nakon toga će biti navedene ključne oblasti u kojima je evidentirno kršenje ljudskih prava određenog broja pripadnika Oružanih snaga BiH po istom osnovu, zatim pregled jednog broja preporuka, zaključaka, stavova, zapažanja i inicijativa za poboljšanje stanja ljudskih prava koje je vojni povjerenik uputio Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH. Jedan broj informacija vojnog povjerenika o posjetama pojedinim komandama i jedinicama Oružanih snaga BiH bit će sastavni dio Izvještaja o radu 2017. u svrhu prikaza uslova života i rada pripadnika Oružanih snaga BiH (sve informacije dostavljaju se Ministarstvu odbrane BiH, Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH, posjećenoj jedinici kao i Zajedničkoj komisiji za odbranu i sigurnost BiH). U Izvještaju o radu 2017. bit će navedena i vrlo dobra saradnja vojnog povjerenika s poimenično navedenim organizacijama i institucijama. Na kraju, kao dodatak godišnjem izvještaju, istaknut je pregled ostalih aktivnosti Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH realiziranih tokom 2017. godine.

2. STANJE LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA PROFESIONALNIH VOJNIH LICA I KADETA U ORUŽANIM SNAGAMA BiH I MINISTARSTVU ODBRANE BiH

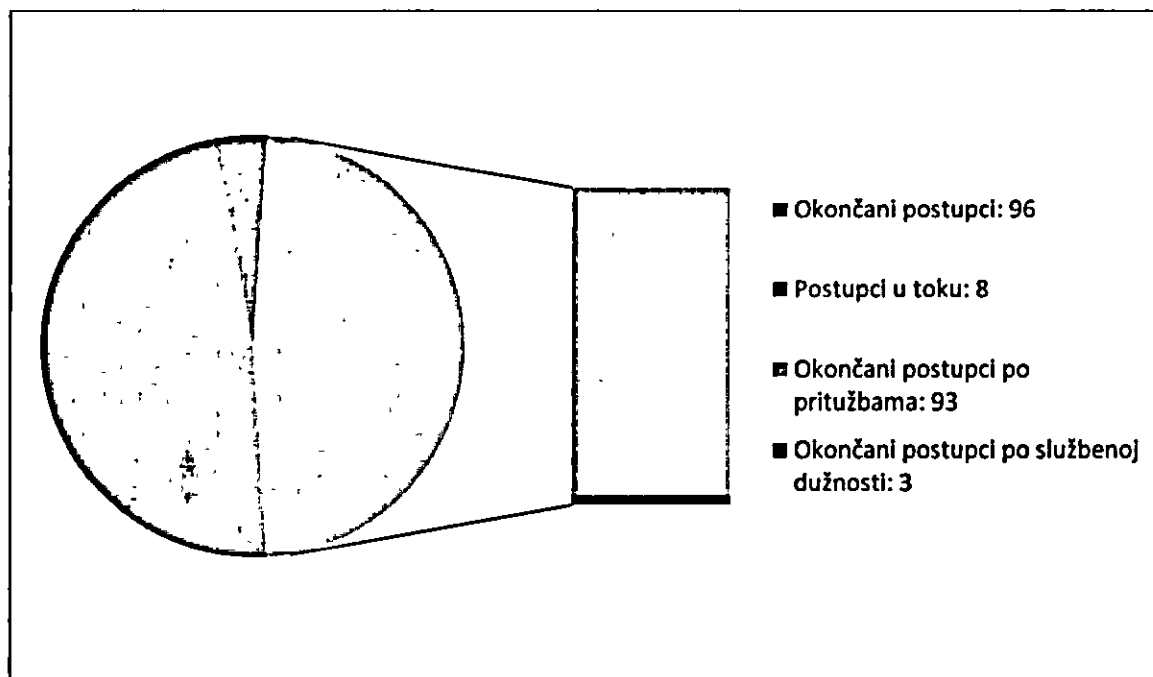
U kontekstu provođenja parlamentarne kontrole rada i drugih pitanja u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda vezanih za vojna lica i kadete u Oružanim snagama BiH i Ministarstvu odbrane BiH, svako profesionalno vojno lice ili kadet u Oružanim snagama BiH ima pravo neposredno kontaktirati s vojnim povjerenikom, te podnijeti pritužbu. U izvještajnom periodu najveći broj postupaka i istraga otvoren je na osnovu pritužbi profesionalnih vojnih lica. Osim postupanja po pritužbama, vojni povjerenik ovlašten je da postupa po službenoj dužnosti kada u provođenju svojih nadležnosti dobije informacije ili uoči okolnosti koje upućuju na kršenje ljudskih prava i sloboda profesionalnih vojnih lica i kadeta.

Tokom 2017. godine vojni povjerenik je postupao u 104 predmeta. U ukupnom zbiru predmeta, broj pritužbi profesionalnih vojnih lica i kadeta bio je 101, a broj postupaka vođenih po službenoj dužnosti 3, što je prikazano u dijagramu broj 1.

Dijagram 1. Pregled postupaka vođenih u Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH tokom 2017. godine

U izvještajnom periodu okončana su 93 postupka vođena po pritužbama zaprimljenim tokom 2017. godine i svi postupci vođeni po službenoj dužnosti. Pregled okončanih postupaka po oblastima predstavljen je u dijagramu broj 2.

Dijagram 2. Pregled okončanih postupaka u 2017. godini

Od ukupnog broja okončanih predmeta u izvještajnom periodu, 64 predmeta su riješena u korist podnosioca pritužbi, što je procentualno prikazano u tabeli broj 1.

Predmeti riješeni u korist podnosioca pritužbi	
Ukupan broj predmeta koji su riješeni u 2017. godini	96
Predmeti riješeni u korist PVL	74 %

Tabela 1. Predmeti riješeni u korist podnosioca pritužbi

Uzimajući u obzir podatke predstavljene u tabeli broj 1, vojni povjerenik izražava zabrinutost zbog osnovanosti pritužbi profesionalnih vojnih lica.

3. POSTUPANJE PO PRITUŽBAMA PROFESIONALNIH VOJNIH LICA

Tokom 2017. godine najveći broj postupaka u Uredu vojnog povjerenika BiH vođen je u sljedećim oblastima:

- 1. Ishrana pripadnika Oružanih snaga BiH**
- 2. Pritužbe kandidata na Osnovnoj podoficirskoj obuci - raskid ugovora o profesionalnoj vojnoj službi vojnicima upućenim na osnovnu podoficirsku obuku**
- 3. Teškoće polaznika Osnovne oficirske obuke**
- 4. Primjena pozitivnopravnih propisa u oblasti vrednovanja inostranih visokoškolskih kvalifikacija profesionalnih vojnih lica**
- 5. Pojedinačni – specifični slučajevi koji su tretirali kolektivne oblike kršenja ljudskih prava:**
 - **Određivanje vršilaca dužnosti**
 - **Određivanje vojno-evidencijske specijalnosti**
 - **Uskraćivanje prava na naknadu za odvojeni život**
- 6. Neusklađenost podzakonskih akata Ministarstva odbrane BiH sa Zakonom o službi u Oružanim snagama BiH**

3.1. Ishrana pripadnika Oružanih snaga BiH

Na osnovu pritužbi profesionalnih vojnih lica i saznanja, do kojih je vojni povjerenik BiH došao u sklopu posjeta komandama i jedinicama Oružanih snaga BiH u toku 2017. godine, o eventualnom kršenju Pravilnika o ishrani u Oružanim snagama BiH u miru ("Službeni glasnik BiH", br. 69/15, 38/17), koristeći svoja ovlaštenja, vojni povjerenik proveo je istragu na dvije lokacije o ishrani straže i osoblja na tim lokacijama za period 11.5. do 24.5.2017. (lokacija I) i 16.5. do 26.5.2017. godine (lokacija II).

Na osnovu podataka utvrđenih u istražnom postupku, prvenstveno iz jelovnika s ovih lokacija, vojni povjerenik konstatira sljedeće:

1. Osnovane su pritužbe profesionalnih vojnih lica, posebno u dijelu koji se odnosi na konstantno konzumiranje konzervirane hrane (npr. za doručak se služi pašteta-konzerva, za ručak gulaš-konzerva s prilogom, a za večeru konzerva sardina ili mesni narezak);
2. Utvrđena je svakodnevna i pretjerana upotreba konzervirane hrane (jelovnikom je predviđeno posluživanje konzervirane hrane dva ili tri puta dnevno);
3. Evidentno je kršenje Pravilnika o ishrani u Oružanim snagama BiH u miru.

U sklopu daljnjih istražnih radnji vojni povjerenik došao je do saznanja o problemima ishrane na lokacijama kasarni "Vojvoda Radomir Putnik" Doboje, "Adil Bešić" Bihać, "Sinovi Posavine" Orašje.

Utvrđeno je da je glavni uzrok nepoštivanja plana ishrane nedostatak osnovnih artikala za pripremanje obroka. Već duži period nedostaje juneće svježe meso koje je osnovni artikal za 70% jela propisanih planom ishrane. Također, osim junećeg, nedostaje svježe svinjsko meso, pileće (svježe i zamrzuto),

kao i svježa – zamrznuta riba. Jedinicama nedostaju artikli za pripremanje priloga, te artikli kao što su krompir, riža, boranija, grašak i ostalo svježe i konzervirano povrće.

Zbog svega navedenog obroci su jednolični i već duže vrijeme se ponavljaju iz dana u dan, što osnovano izaziva nezadovoljstvo pripadnika Oružanih snaga BiH koji imaju pravo na besplatnu ishranu.

Utvrđeno je da su sva trebovanja klase I urađena po propisima i na vrijeme, ali isporuka sredstava iste klase je neredovna i u neadekvatnim količinama.

Odobrenim povećanjem godišnjeg utroška suhih i kombiniranih obroka hrane od strane Ministarstva odbrane BiH, a po prijedlogu Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH, čija je realizacija u toku, na način da je povećan ukupan utrošak konzervirane hrane na račun neskladišnih artikala hrane, prekršene su odredbe Pravilnika o ishrani u Oružanim snagama BiH u miru i direktno su ugrožena osnovna ljudska prava pripadnika Oružanih snaga BiH.

Vojni povjerenik, dostavljanjem ove informacije nadležnim u Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu OSBiH, želi ukazati na složenost situacije vezane za ishranu vojnih lica te potrebu njenog rješavanja u skorije vrijeme.

Osim navedenog, postupajući u skladu s članom 3. tačka b) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH, a na osnovu saznanja da su profesionalna vojna lica 7.9.2017. na lokaciji skladišta municije i minsko-eksplozivnih sredstava „Krčmarice“ odbili primiti konzerviranu hranu, vojni povjerenik je 11.9.2017. uputio dopis Operativnoj komandi Oružanih snaga BiH. Od Operativne komande Oružanih snaga BiH zatraženo je dostavljanje izvještaja o tome da li je komanda upoznata s navedenim događajem, kako je on okarakteriziran i da li je komanda o tome obavijestila Zajednički štab Oružanih snaga BiH i Ministarstvo odbrane BiH.

Operativna komanda Oružanih snaga BiH dostavila je odgovor aktom broj: 16-14-04-04-3-774-18/17, od 4.10.2017., u kojem je potvrđeno da je straža na lokaciji Krčmarice (1/6. pbr) „kolektivno odbila prijem hrane (konzerve paštete, mesnog nareška i pasulja)“. Pomenuti događaj Operativna komanda Oružanih snaga BiH okarakterizirala je kao vanredan. Navodno je Operativna komanda Oružanih snaga BiH u formi informacije dostavila Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH, aktom broj: 16-14-04-04-3-605-54/17, od 14.9.2017. Navedeni događaj koji, kako stoji u odgovoru, „ima odraz na stanje sigurnosti u komandama i jedinicama Oružanih snaga BiH“, Operativna komanda Oružanih snaga BiH pomenula je kroz „sedmični izvještaj o stanju sigurnosti i KOZ u komandama i jedinicama OSBiH za period od 4.9. do 10.9.2017.“, broj: 16-14-04-04-3-617-118/17, od 14.9.2017.

Drugi primjeri koji ukazuju na kršenje Pravilnika o ishrani u Oružanim snagama BiH u miru:

1. Grupa lica angažiranih na laboriranju i delaboriranju ubojnih sredstava u Tehničkoj radionici za održavanje i uništenje municije i minsko-eksplozivnih sredstava - TROM Doboju podnijela je pritužbu ukazujući na kršenje Pravilnika o ishrani u Oružanim snagama BiH u miru koje se ogleda u neisporučivanju dopune II (pola litra mlijeka, jogurta između obroka ili uz neki od obroka za lica koja rade u tehničkoj zoni). Na upit vojnog povjerenika, Zajednički štab Oružanih snaga BiH dostavio je odgovor aktom broj: 16-09-03-26-337-261/17 od 07.12.2017., u kojem navodi da je tokom

kalendarske godine dolazilo do povremenih problema koji se ogledaju i „neisporučivanju artikala za dopunu II (mlijeko i jogurt) zbog neblagovremenog potpisivanja ugovora s dobavljačima i provođenja tendera za odabir najpovoljnijeg dobavljača za isporuku mlijeka i mliječnih artikala“.

2. Tokom posjete vojnog povjerenika 6. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH (13.9.2017.) i razgovora s polaznicima Osnovne oficirske obuke prisutni su istakli da **danima jedu konzerviranu hranu** za doručak, ručak i marendu. Hrana koja se priprema za ručak, kao npr. grah ili gulaš, također je iz konzerve.
3. Tokom nenajavljene posjete Komandi za obuku i doktrinu Oružanih snaga BiH realizirane 5.6.2017., vojni povjerenik došao je do saznanja da konzervirana hrana nije kvalitetna, a isporuka mesa, povrća i mliječnih proizvoda nije kontinuirana (svježe jagnjeće meso isporučeno posljednji put 13.12.2016. u količini od 50 kg, svježe juneće meso isporučeno posljednji put 28.12.2016. u količini od 70 kg, svježa pastrmka 22.2.2017. 73 kg, svježi oslić 30.3.2017. 51 kg).

Iako je u korespondenciji s Ministarstvom odbrane BiH i Zajedničkim štabom Oružanih snaga BiH bilo navoda da je u pojedinim periodima bilo pojedinačnih poboljšanja stanja određenih prehrambenih artikala, konstatiramo da u ovoj oblasti postoje systemske teškoće koje imaju za posljedicu kršenje Pravilnika o ishrani u Oružanim snagama BiH u miru.

3.2 Pritužbe kandidata na osnovnoj podoficirskoj obuci – raskid ugovora o profesionalnoj vojnoj službi vojnicima upućenim na Osnovnu podoficirsku obuku

Parlamentarni vojni povjerenik BiH (u daljnjem tekstu: vojni povjerenik) zaprimio je zajedničku pritužbu kandidata na osnovnoj podoficirskoj obuci (22 kandidata) u kojoj je izraženo nezadovoljstvo zbog člana 3. tačka b) Ugovora za osnovnu podoficirsku obuku (zaključenog 28.8.2017.), u kojem stoji da kandidat za vrijeme trajanja obuke ostvaruje novčanu naknadu u iznosu od 25 % od osnovne plaće za podoficire u početnom činu vodnik (OR-5) za sve troškove za vrijeme trajanja Ugovora. Osim toga, u pritužbi stoji da je od profesionalnih vojnih lica koja su upućena na osnovnu podoficirsku obuku Odlukom ministrice odbrane BiH o upućivanju kandidata na osnovnu podoficirsku obuku, broj: 10-34-1-1502-31/17, od 22.8.2017., zatraženo da potpišu lični zahtjev za prestanak profesionalne vojne službe u Oružanim snagama BiH.

Koristeći se ovlaštenjima datim članom 3. tačka b) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09), vojni povjerenik je, odlučujući u ovom predmetu, zauzeo sljedeći stav i mišljenje:

1. Cijeneći ranije odluke o upućivanju kandidata na osnovnu podoficirsku obuku, evidentno je da raskid profesionalne službe nije bio praksa. Primjera radi, Odlukom ministrice odbrane BiH o upućivanju odabranih kandidata na osnovnu podoficirsku obuku, broj: 10-34-1-2256-21/16, od 29.9.2016., u članu IV. definirano je: **Radnopravni status kandidata regulirati u skladu s odredbama zakona o službi u OSBiH, te ih voditi u statusu „na školovanju i usavršavanju“ i s njima ne raskidati ugovor o profesionalnoj službi.** U skladu s članom 133. Zakona o službi u Oružanim snagama BiH, kandidatima zadržati osnovnu plaću i ostala prava koja su vezana za status i prava lica na školovanju i usavršavanju.

2. U Zakonu o službi u Oružanim snagama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12 i 41/16) u članu 3. stav (1) propisano je: **Na službi u Oružanim snagama** mogu biti vojna lica, civilna lica, kadeti i kandidati na obuci. Pomenuti član izmijenjen je članom 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o službi u Oružanim snagama BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 41/16) tako što su dodate riječi: "i kandidati na obuci". Bez obzira na navedenu izmjenu, vojni povjerenik smatra da pomenuti član nije osnov za raskid profesionalne vojne službe za vrijeme trajanja osnovne podoficirske obuke.
3. Činjenica je da je od profesionalnih vojnih lica upućenih na osnovnu podoficirsku obuku Odlukom ministricе odbrane BiH o upućivanju kandidata na osnovnu podoficirsku obuku, broj: 10-34-1-1502-31/17, od 22.8.2017., zatraženo da potpišu lični zahtjev za prestanak profesionalne vojne službe u Oružanim snagama BiH. Pomenuto potvrđuje da sam Zakon o službi u Oružanim snagama BiH **ne daje osnov za raskid profesionalne vojne službe profesionalnih vojnih lica koji su upućeni na osnovnu podoficirsku obuku.**
4. Naredbama o prestanku vojne službe, koje su donesene za vojnike upućene na osnovnu podoficirsku obuku Odlukom ministricе odbrane BiH o upućivanju kandidata na osnovnu podoficirsku obuku, broj: 10-34-1-1502-31/17, od 22.8.2017., **zapravo je prestao radni odnos vojnicima, sadašnjim kandidatima na obuci.** Ministarstvo odbrane BiH nije dalo odgovor na pitanje vojnog povjerenika na koji način će biti regulirana međusobna prava i obaveze Ministarstva odbrane BiH i kandidata na obuci, iz čega se nameće zaključak da Ministarstvo odbrane BiH nije imalo u vidu sve posljedice prekida profesionalne vojne službe i nije na jasan i transparentan način uredilo statusna pitanja kandidata na osnovnoj podoficirskoj obuci.
5. **Vojni povjerenik smatra da bi kandidatima upućenim na osnovnu podoficirsku obuku ugovor o profesionalnoj vojnoj službi u činu vojnika trebalo raskinuti tek nakon završetka obuke.** Jasno je, kao što i Ministarstvo odbrane BiH navodi u aktu broj: 10-34-1-1502-62/17, od 26.09.2017., da je svaki ugovor izjava volje ugovornih strana. Međutim, održavanje personalne popune neophodno je i bitno za Oružane snage BiH. Popuna upražnjenih podoficirskih formacijskih mjesta iskusnim i kvalitetnim vojnicima trebalo bi da bude nešto čemu Oružane snage BiH teže. Stoga, vojni povjerenik smatra da bi izbjegavanje nezadovoljstva kod profesionalnih vojnih lica, izazvanog prekidom profesionalne vojne službe i radnog odnosa za vrijeme obuke, trebalo da bude cilj Ministarstva odbrane BiH i Oružanih snaga BiH.

Stav i mišljenje vojnog povjerenika izdaje se s ciljem poštivanja ljudskih prava i osnovnih sloboda svakog pojedinog pripadnika Oružanih snaga BiH i Ministarstva odbrane BiH, s jedne, te zaštite ugleda i imidža Oružanih snaga, s druge strane.

3.3 Teškoće polaznika Osnovne oficirske obuke

Na traženje i molbu profesionalnih vojnih lica parlamentarni vojni povjerenik BiH (u daljnjem tekstu: vojni povjerenik) je 13.9.2017. posjetio polaznike Osnovne oficirske obuke koji su u tom trenutku boravili u 6. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH, u kasarni „Kozara“ u Banjoj Luci.

U nastavku teksta bit će predstavljene teškoće s kojima se susreću polaznici Osnovne oficirske obuke, a na bazi podataka dobivenih tokom razgovora s kandidatima. Riječ je sljedećim teškoćama:

- Prema navodima prisutnih kandidata, Ministarstvo odbrane BiH, kao ugovorna strana, od potpisivanja pojedinačnih ugovora za osnovnu oficirsku obuku s polaznicima obuke (januar 2017.), te ugovore ne poštuje. Naime, iako je članom 4. tačka c) Ugovora predviđeno da će Ministarstvo odbrane BiH osigurati kandidatima za vrijeme obuke sportsku opremu (patike, majicu, sportske čarape, šorts i trenerku), polaznici je nisu nikada dobili. Od vojne uniforme dobili su po jedan par čizama i po jednu uniformu, što, kako tvrde prisutni, nije dovoljno, bar kad su uniforme u pitanju. Neophodna im je još jedna zamjenska uniforma. Novčana naknada u iznosu od 25% od osnovne plaće za oficira (oko 225 KM) ne isplaćuje se redovno, kasni i po tri mjeseca. Posljednja naknada koja je isplaćena u septembru je nakanada iz jula. Naglašavaju da moraju više puta telefonom kontaktirati Ministarstvo odbrane BiH da bi im isplatili pripadajuću naknadu. Ishrana je poseban problem. Naime, danima jedu konzerviranu hranu za doručak, ručak i marendu. Hrana koja se priprema za ručak, kao npr. grah ili gulaš, također je iz konzerve. Polaznici Osnovne oficirske obuke koji su iz sistema Oružanih snaga BiH nisu dobili regres (oko 300KM)

O teškoćama polaznika Osnovne oficirske obuke sačinjenja je Informacija broj: 05/3-16-4-123/17, od 15.9.2017., i dostavljena je Ministarstvu odbrane BiH, Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH, posjećenoj jedinici, kao i Zajedničkoj komisiji za odbranu i sigurnosti BiH.

3.4 Primjena pozitivnopravnih propisa u oblasti vrednovanja inostranih visokoškolskih kvalifikacija profesionalnih vojnih lica

U predmetu broj: UPI-05/3-50-17-23/17, od 10.4.2017., vojni povjerenik bavio se problematikom adekvatne primjene propisa koji se odnose na vrednovanje, unutar sistema Oružanih snaga BiH, stranih visokoškolskih kvalifikacija profesionalnih vojnih lica. Postupajući u predmetu, vojni povjerenik utvrdio je da je pritužba profesionalnog vojnog lica, u vezi s negativnim odgovorom Komande za upravljanje personalom Oružanih snaga BiH po zahtjevu za priznanje stečenog akademskog zvanja, osnovana. Komanda za upravljanje personalom Oružanih snaga BiH nije pravilno primijenila materijalne propise po zahtjevu profesionalnog vojnog lica za priznavanjem stečenog akademskog zvanja. Na zahtjev Ministarstva odbrane BiH broj: 10-34-3-6-69/ ,od 2.2.2016., Centar za informiranje i priznavanje dokumenata u oblasti visokog obrazovanja dostavio je akt pod nazivom "Vredovanje i komparacija nivoa obrazovanja iz ranijeg obrazovnog sistema i bolonjskog sistema - mišljenje" broj: 03-33-1-209-1/16, od 15.2.2015., u kome su na jasan način pojašnjene procedure i uslovi za priznavanje stečenog akademskog zvanja.

S obzirom na utvrđeno, vojni povjerenik je, u skladu s članom 4. tačka d) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09) i članom 28. tačka d) Poslovnika o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 8/10), Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH vojni povjerenik izdao je sljedeću

P R E P O R U K U

- 1. Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH obavezni su osigurati poštivanje svih zakonskih i podzakonskih akata kojima se regulira pitanje priznavanja stečenog akademskog zvanja, te po zahtjevu profesionalnog vojnog lica postupiti u skladu s članom 56. stav (1) i 2) Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 59/07 i 59/09), Odlukom Vijeća ministara BiH o usvajanju osnova kvalifikacijskog okvira u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 33/11), te mišljenjima Centra za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja, broj: 03-33-1-209-1/16, od 15.2.2015., i broj: 03-33-1-487-2/17, od 21.3.2017.**
- 2. Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH dužni su preduzeti potrebne mjere, koje uključuju i edukacije, kako bi se izbjeglo dugotrajno vođenje postupaka po zahtjevu za priznavanje prava profesionalnim vojnim licima, posebno u situacijama kada je o istim ili sličnim pitanjima već vođen postupak rješavanja "prethodnog pitanja".**

Ministarstvo odbrane BiH je, aktom broj: 10-34-3-6-35/17, od 30.6.2017., obavijestilo vojnog povjerenika da je preporuka ispoštovana, čime je osigurana puna primjena člana 12. Pravilnika o saradnji parlamentarnog vojnog povjerenika BiH s Ministarstvom odbrane BiH, Generalnim inspektoratom pri Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH, broj: 01,02-34-6-1428/09, od 5.1.2010.

3.5 Pojedinačni – specifični slučajevi koji su tretirali kolektivne oblike kršenja ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH

3.5.1 Određivanje vršilaca dužnosti

Postupajući po pritužbi profesionalnog lica, broj: UP1/05/03-50-17-1-3/17, vojni povjerenik bavio se problematikom određivanja vršioca dužnosti umjesto profesionalnog vojnog lica koje je privremeno spriječeno u vršenju dužnosti. Oblast određivanja vršioca dužnosti regulirana je čl. 64. i 138. Zakona o službi u Oružanim snagama BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12 i 41/16) i čl. 22. i 23. Pravilnika o stanjima u toku službe za profesionalna vojna lica, broj: 10-02-3-3254/11, od 14.7.2011. Pomenutim normativnim aktima propisuje se procedura za određivanje vršioca dužnosti koja kao takva nije ispoštovana prilikom određivanja podnosioca pritužbe za vršioca dužnosti.

Na bazi prikupljenih činjenica, vojni povjerenik konstatirao je da insistiranje na postavljenju za vršioca dužnosti lica koje je iste nacionalnosti kao lice koje je privremeno spriječeno izvršiti dužnost nije utemeljeno ni u jednom zakonskom ni podzakonskom aktu. Profesionalno vojno lice, popunjavanjem obrasca PD – 1, a na osnovu Naredbe ministra odbrane BiH i načelnika Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH o postavljenju na dužnost, prima dužnost na koju se postavlja. Navedena odredba Pravilnika o stanjima u toku službe za profesionalna vojna lica određuje redosljed radnji koje je potrebno preduzeti prilikom određivanja vršioca dužnosti, a što nije ispoštovano u predmetnom slučaju budući da pomenuta naredba nije postojala. Proceduralna greška koja se ogleda u nepostojanju

naredbe o postavljenju na dužnost ne smije biti prepreka licima koja su zaista obavljala određenu dužnost za ostvarivanje prava koja proizlaze iz takvog faktičkog stanja, posebno ako uzmemo u obzir član 17. Zakona o službi u Oružanim snagama BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12 i 41/16) prema kojem su profesionalna vojna lica dužna da izvršavaju naređenja nadležnih starješina koja su u vezi sa službom, osim naređenja koja imaju obilježja krivičnog djela.

1. U aktu Ministarstva odbrane BiH, broj: 10-34-1-1206-1/16, od 16.3.2016., naglašeno je sljedeće: „*Određivanje profesionalnih vojnih lica da obavljaju poslove drugog formacijskog mjesta, bez donesene naredbe ovlaštenih lica, smatrat ću težom povredom vojne discipline i pokrenuti disciplinske postupke protiv odgovornih lica*“.

S obzirom na utvrđeno, vojni povjerenik je, u skladu s članom 4. tačka d) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09) i članom 28. tačka d) i članom 30. Poslovnika o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 8/10), Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH izdao sljedeću

P R E P O R U K U

1. Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH dužni su preduzeti mjere koje će rezultirati priznavanjem pripadajućih prava H.P. po osnovu vršenja dužnosti umjesto profesionalnog vojnog lica koje je privremeno spriječeno da vrši dužnost.
2. Potrebno je osigurati da nadležni koji provode procedure određivanja vršilaca dužnosti postupe u skladu s pozitivnim propisima kojima se regulira ta oblast kako se ne bi ponavljale proceduralne greške koje se ogledaju u nepostojanju naredbe o postavljenju na dužnost. Teret odgovornosti nepoštivanja procedura nije na izvršiocu zadatka nego na onome koji je izdao naređenje za izvršenje.
3. U svim slučajevima vršenja dužnosti bez postojanja naredbe ministra odbrane BiH i načelnika Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH o postavljenju na dužnost, potrebno je donijeti odgovarajući akt kojim se profesionalnim vojnim licima, koja zaista obavljaju određenu dužnost, priznaju prava koja im po tom osnovu pripadaju.

Ministarstvo odbrane BiH je, aktom broj: 10-50-724-10/17, od 4.5.2017., obavijestilo vojnog povjerenika da je preporuka ispoštovana.

3.5.2 Određivanje vojno - evidencijske specijalnosti

Profesionalno vojno lice podnijelo je pritužbu, broj: UP1/05/3-50-17-14/17, od 7.3.2017., ukazujući na nepravilnosti u procesu upravljanja karijerom.

Podnosilac pritužbe završio je vojnu akademiju vojske Jugoslavije – smjer artiljerija. Po formiranju Oružanih snaga BiH raspoređen je u vojnoobavještajni bataljon i od 2007. godine nalazio se na dužnostima zamjenika komandira voda i komandira voda. Od novembra 2015. do novembra 2016. godine učestvovao je u misiji UN-a u DR Kongo, te je po povratku ponovo postavljen na dužnost komandira voda direktne podrške u vojnoobavještajnom bataljonu. Komisija, koja je radila na određivanju VES-a (za vrijeme boravka kapetana Vukovića u misiji UN-a) a koja je podnosiocu pritužbe odredila VES, zanemarila je činjenicu

da je imenovani proveo skoro 10 godina u vojnoobavještajnom rodu. Ovim je podnosilac pritužbe izgubio veliki broj bodova na listi uspješnosti, a koji se dobivaju na osnovu vremena provedenog u rodu/sluzbi. Imenovani je po povratku iz misije upoznat s činjenicom da mu je dodijeljen VES artiljerija, a do dana upućivanja pritužbe nije službeno dobio izvod iz naredbe o određivanju VES-a (na isto je uložio prigovor). Podnosilac pritužbe smatara da nije imao isti tretman kao druga PVL koja su razmatrana jer nije obaviješten o tome, čime je doveden u nepovoljniji položaj.

Uzimajući u obzir navedeno, vojni povjerenik je, aktom broj: UP1/05/3-50-17-14/17, od 30.3.2017., te urgencijom od 23.5.2017., zatražio od Generalnog inspektorata Ministarstva odbrane BiH da provjeri da li su prilikom određivanja VES-a podnosiocu pritužbe ispoštovana sva pravila vezana za tu proceduru, te da li je postojala mogućnost da se imeovanom izađe u susret na način da mu se odredi vojnoobavještajni VES (s obzirom na to da je skoro 10 godina radio i usvršavao se u toj oblasti).

U odgovoru Generalnog inspektorata broj: 05-03-32-1-1-48-6/17, od 29.5.2017., navedeno je da je postojala mogućnost da se podnosiocu pritužbe odredi lični VES u vojnoobavještajnom rodu, da je imenovani na preliminarni prijedlog komisije ili na naredbu o određivanju ličnog VES-a dostavio izjašnjenje da umjesto osnovnog (rod artiljerija) želi dopunski (vojnoobavještajni rod) VES. S obzirom na to da je imenovani u vrijeme određivanja ličnog VES-a boravio u mirovnoj misiji, te da je naknadno dostavio prigovor, Sektor za upravljanje personalom Ministarstva odbrane BiH pristupio je rješavanju prigovora podnosioca pritužbe.

Vojni povjerenik je aktom od 29.6.2017. zatražio od Sektora za upravljanje personalom Ministarstva odbrane BiH dostavljanje informacije o tome da li je okončana procedura promjene lične vojno-evidencijske specijalnosti podnosioca pritužbe iz roda artiljerija u vojnoobavještajni rod.

Aktom Ministarstva odbrane BiH broj: 10-50-648-11/17, od 5.7.2017., vojnom povjereniku dostavljeno je obavještenje da je naredbom Ministarstva odbrane BiH podnosiocu pritužbe izvršena promjena lične vojno-evidencijske specijalnosti iz roda artiljerija u vojnoobavještajni rod.

3.5.3 Uskraćivanje prava na naknadu za odvojeni život

Oblast u kojoj je evidentirano kršenje ljudskih prava većeg broja profesionalnih vojni lica u 2017. godini je u domenu ostvarivanja prava na naknadu za odvojeni život. Specifičnost se ogleda u tome što se odluke nadležnih organa temelje na nepotpuno i nepravilno utvrđenom činjeničnom stanju. Prilikom donošenja rješenja odlučili su formalni navodi u naredbama („postavlja se“ ili „premješta se i postavlja“), dok se zanemaruje stvarno činjenično stanje, odnosno da li je PVL stvarno premješteno s jednog na drugo mjesto rada i da li mu po tom osnovu pripada navedena naknada.

U ovoj oblasti vojni povjerenik je, postupajući po pritužbi vodnika G. E., broj: UP1/05/3-50-17-52/17, od 26.10.2017., izdao preporuku broj: UP1/05/3-50-17-52/17, od 28.12.2017. Preporuka je izdata za pojedinačan slučaj uz obavezu Ministarstva odbrane BiH i Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH da pristupi ujednačenoj primjeni propisa kojima se regulira oblast koja se odnosi na pravo na naknadu za odvojeni život za sva profesionalna vojna lica u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH. Također je naglašeno da je potrebno da se licima kojima je ova naknada uskraćena zbog nepravilne primjene Odluke Vijeća ministara BiH vrati pravo na ovu naknadu uz obeštećenje.

Nakon izdavanja ove preporuke, vojni povjerenik zaprimio je još pritužbi profesionalnih vojnih lica koje su se odnosile na istu problematiku. U saradnji s Generalnim inspektoratom Ministarstva odbrane BiH, vojni povjerenik odlučio je istražiti sve slučajeve u kojima je zabilježeno kršenje ljudskih prava iz oblasti ostvarivanja naknade za odvojeni život, nakon čega će odlučiti o donošenju odluke/preporuke koja će se odnositi na sva lica koja su oštećena.

U nastavku teksta, a zbog značaja ove preporuke, u cijelosti donosimo njen sadržaj.

Na osnovu člana 3. tačka b) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09) i člana 30. Poslovnika o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 8/10), postupajući po pritužbi vodnika G. E., broj: UP1/05/3-50-17-52/17, od 26.10.2017., parlamentarni vojni povjerenik BiH (u daljnjem tekstu: vojni povjerenik)

K O N S T A T I R A

1. Pritužba vodnika G. E., koja se odnosi na nemogućnost ostvarivanja prava na naknadu za odvojeni život, *osnovana je*.
2. Naredbom načelnika Zajedničkog štaba OSBiH broj: 16-08-34-3-37-428/16, od 28.12.2016., vodnik G. E. postavljen je na dužnost rukovodca za sredstva klase I, II i VI u Centru za profesionalni razvoj Komande za obuku i doktrinu (CPR KOiD) s 1.1.2017., *mjesto službe Travnik*.
3. Ranije mjesto službe imenovanog bilo je u Tuzli, što jasno ukazuje na činjenicu da je vodnik G. E. *premješten iz Tuzle u Travnik*, iako u naredbi nije precizirano „premješta se i postavlja“, već je navedeno „postavlja se“. Zbog fizičke udaljenosti Tuzle i Travnika nemoguće je da lice koje je imalo mjesto službe u Tuzli bude postavljeno na dužnost u Travnik, a da pri tome nije premješteno. Lice koje ima prebivalište/boravište u Tuzli da bi obavljalo dužnost formacijskog mjesta u Travniku mora promijeniti mjesto boravišta. Nemoguće je svakodnevno dolaziti na posao iz Tuzle u Travnik.
4. Odredbom člana 14., alineja 2) Pravilnika o stanjima u toku službe za PVL broj: 10-02-3-1134/17, od 27.2.2017., propisano je „premještajem se smatra promjena mjesta službe zbog postavljenja na novu dužnost, ako to zahtijeva promjenu mjesta boravišta“. Imajući u vidu navedeni propis, krajnje je neispravno tretirati imenovanog kao da nije premješten i to samo iz razloga što je neko formalno izostavio navesti u naredbi „premješta se“.
5. Vodnik G. E. *postavljen je po potrebi službe*, što je evidentno iz naredbe o postavljenju, broj i datum naprijed navedeni.
6. Zahtjev imenovanog za ostvarivanje prava na naknadu za odvojeni život, uz koji je priložena dokumentacija iz koje je utvrđeno da je *mjesto prebivališta imenovanog (Tuzla) udaljeno više od 80 kilometara od mjesta rada u Travniku*, odbili su Komanda za obuku i doktrinu OSBiH, kao i Komanda za podršku OSBiH koja je odlučivala u postupku po žalbi vodnika G. E.
7. Oba rješenja zasnovana su na nepotpuno i nepravilno utvrđenom činjeničnom stanju. Naime, prvostepeno rješenje Komande za obuku i doktrinu broj: UP-I-16-15-14-08-34-7-47-2/17, od 2.3.2017., kojim je odbijen zahtjev imenovanog obraloženo je činjenicom da je vodnik G. E. “postavljen”, a ne “premješten”. Drugostepeni organ se također vodio samo formalnim detaljima, te je dodatno pogriješio jer je u svom

obrazloženju naveo da vodnik G.E. nije postavljen po potrebi službe (rješenje Komande za podršku broj: UP II 16-15-08-34-7-4-2/17, od 20.3.2017.).

8. Utvrđeno je da se u komandama i jedinicama Oružanih snaga BiH, počevši od Zajedničkog štaba pa do komandi brigada, površno pristupa utvrđivanju stvarnog činjeničnog stanja kada je u pitanju pravo PVL na naknadu za odvojeni život. Pri donošenju rješenja odlučno je ono što je formalno navedeno u naredbama („postavlja se“ ili „premješta se i postavlja“), dok se ne utvrđuje da li je PVL stvarno premješteno s jednog na drugo mjesto rada. Dodatnu zabunu u jedinicama izazvalo je obavještenje Sektora za upravljanje personalom Ministarstva odbrane BiH broj: 10-50-984-8/17, od 4.4.2017.
9. Na osnovu utvrđenih činjenica u ovom postupku, vojni povjerenik konstatira da je određenom broju PVL koji su u identičnoj situaciji kao i vodnik G. E. (čak su završili podoficirsku obuku u istoj klasi) priznato pravo na naknadu za odvojeni život. Također, PVL koja su prethodnih godina prešla iz kategorije vojnika u kategoriju podoficira (vodnika) i koja su postavljena na nove dužnosti uz promjenu mjesta rada priznato je pravo na odvojeni život ako im je novo mjesto rada udaljeno više od 80 kilometara od mjesta prebivališta.

S obzirom na utvrđeno, vojni povjerenik, u skladu s članom 4. tačka d) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09) i članom 28. tačka d) i članom 30. Poslovnika o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 8/10), Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH izdaje sljedeću

P R E P O R U K U

1. Vodnik G. E. ima pravo na naknadu za odvojeni život, počevši od 1.1.2017., pa sve dok bude ispunjavao uslove propisane Odlukom Vijeća ministra BiH, broj: 46/12 od 18.04.2012 (142/12, 131/13). S tim u vezi, Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH dužni su u što kraćem vremenskom periodu ispraviti utvrđenu nepravilnost, priznati imenovanom pravo koje mu pripada i navedenu naknadu retroaktivno isplatiti.
2. Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH obavezni su odmah pristupiti ujednačenoj primjeni navedene odluke Vijeća ministra BiH u dijelu koji se odnosi na pravo na naknadu za odvojeni život na sva profesionalna vojna lica u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH. Također je potrebno da se licima kojima je ova naknada uskraćena zbog nepravilne primjene Odluke vrati pravo na naknadu uz obeštećenje.
3. Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH dužni su preduzeti sve neophodne mjere kako se greške koje su u konkretnom slučaju učinjene u postupcima provedenim od Komande za obuku i doktrinu OSBiH i Komande za podršku OSBiH ne bi ponavljale u ovim ali i drugim komandama i jedinicama Oružanih snaga BiH kao i u organizacionim jedinicama Ministarstva odbrane BiH, jer one nanose ogromnu štetu profesionalnim vojnim licima.
4. Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab Oružanih snaga BiH obavijestit će vojnog povjerenika bez odgađanja, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema ove preporuke, o postupanju po njoj.

3.6 Neusklađenost podzakonskih akata Ministarstva odbrane BiH sa Zakonom o službi u Oružanim snagama BiH

Vojni povjerenik zaprimio je pritužbu broj: UP1/05/3-50-17-53/17, u kojoj profesionalno vojno lice ukazuje na neusklađenost Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom profesionalnih vojnih lica u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama BiH od 5.4.2016. i Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom profesionalnih vojnih lica u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama BiH od 28.08.2017. godine sa Zakonom o službi u Oružanim snagama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12 i 41/16). Podnosilac pritužbe navodi da:

- Član 31. 32. i 34. Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom PVL u MO i OSBiH i član 13. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom PVL u MO i OSBiH nisu usklađeni s članom 132. stav 2) Zakona o službi u OSBiH.
- Načelnik Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH nikada nije donio SOP kojim se regulira način bodovanja te izrade i primjene lista uspješnosti za postavljenje na srodna FM, FM bez VES-a i FM općeg VES-a, iako je navedeno propisano članom 35. stav 2) i 3) Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom PVL u MO i OSBiH i članom 13. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom PVL u MO i OSBiH.
- Članom 23. stav 2) Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom PVL u MO i OSBiH, u član 43. dodat je stav 11. kojim se ignorira postojanje donesenih dokumenata iz člana 32. stav 2) Pravilnika o sistemu klasifikacije u MO i OSBiH.

Cijeneći navedeno, vojni povjerenik je, aktom broj: UP1/05/3-50-17-53/17, od 10.11.2017., zatražio očitovanje Sektora za upravljanje personalom Ministarstva odbrane BiH. Ministarstvo odbrane BiH dostavilo je odgovor aktom broj: 10-50-984-38/17, od 13.12.2017., i aktom broj: 10-50-984-52/17, od 20.12.2017.

Koristeći se ovlaštenjima datim članom 3. tačka b) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09), vojni povjerenik je, odlučujući u ovom predmetu, zauzeo sljedeći stav i mišljenje:

1. Član 35. Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom PVL u MO i OSBiH, od 5.4.2016., i član 13. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom PVL u MO i OSBiH, od 28.8.2017., nisu usklađeni s članom 132. stav 2) Zakona o službi u OSBiH. U listama uspješnosti, "vrijeme obavljanja dužnosti roda / službe u sadašnjem činu" (kolona 15) ne boduje se u skladu s članom 132. stav (2) Zakona o službi u OSBiH. Takva praksa ima za posljedicu bodovanje samo jednog dijela karijere profesionalnih vojnih lica.
2. S obzirom na to da je „posebna sposobnost predviđena za formacijsko mjesto“ samo jedan od kriterija za postavljenje, koji je kao takav definiran članom 132. stav (1) Zakona o službi u OSBiH, nije jasno kako je taj kriterij, kako tvrdi Zajednički štab OSBiH, presudan za predlaganje na upražnjena formacijska mjesta. Vidljivo je da Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab OSBiH imaju različit stav o ovom pitanju.
3. Članom 23. stav 2) Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom PVL u MO i OSBiH, u član 43. Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom PVL u MO i OSBiH dodat je stav 11. kojim se ignorira postojanje donesenih dokumenata iz člana 32. stav 2) Pravilnika o sistemu klasifikacije u MO i OSBiH. Ministarstvo odbrane BiH navodi da je

provođenje Pravilnika o sistemu klasifikacije u MO i OSBiH i pratećih akata u toku. S obzirom na to da je pomenuti Pravilnik o sistemu klasifikacije u MO i OSBiH donesen prije više od dvije godine, nedopustivo je da ova oblast još uvijek nije u potpunosti uređena te da provođenje pravilnika i pratećih akata još uvijek nije potpuna. Uz to, Zajednički štab Oružanih snaga BiH smatra da je Naredbu o određivanju vojno-evidencijske specijalnosti u MO i OSBiH iz juna 2016. godine, čije potpuno provođenje još uvijek nije izvršeno, potrebno izmijeniti i dopuniti, što dodatno usložnjava ovu oblast.

4. S obzirom na to da postoji naredba o određivanju vojno-evidencijske specijalnosti u MO i OSBiH iz juna 2016. godine, koja utvrđuje listu dodatnih simbola, nije jasno zašto član 23. stav 2) Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom PVL u MO i OSBiH ignorira postojanje naredbe. Činjenica da Zajednički štab OSBiH smatra da je potrebno naredbu izmijeniti ne smije uticati na njenu primjenjivost odnosno neprimjenjivost, do donošenja novih propisa.
5. Član 23. stav 2) Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom PVL u MO i OSBiH ima za posljedicu neprimjenjivanje člana 132. stav (1) tačka d) Zakona o službi u Oružanim snagama BiH, odnosno kršenje Zakona.
6. Ministarstvo odbrane BiH, u odgovoru koji je dostavljen aktom broj: 10-50-984-38/17, navodi da postoji nesklad u postupanju prilikom primjene navedenog pravilnika, a koji se odnosi na način vrednovanja vremena provedenog u činu u toku karijere. Ministarstvo odbrane BiH dužno je otkloniti nesklad i pri tome postupiti u skladu sa Zakonom o službi u OSBiH.
7. Član 132. stav (1) tačka d) Zakona o službi u OSBiH ne primjenjuje se, budući da postoje situacije da se lica predlažu za postavljenje na konkretne dužnosti bez identificirane posebne sposobnosti predviđene za dato formacijsko mjesto. To je potvrdilo Ministarstvo odbrane BiH (akt broj: 10-50-984-38/17), navodeći da zbog nenavodenja potrebne dodatne sposobnosti propisane članom 132. Zakona o službi u OSBiH često vraća na doradu i usklađivanje s važećim propisima prijedloge za postavljenje dostavljene od Zajedničkog štaba OSBiH. Sa druge strane, Zajednički štab OSBiH smatra da je član 43. stav (10) Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom PVL u MO i OSBiH, od 5.4.2016., omogućio licima da se s dodatnim simbolima predlažu na upražnjena formacijska mjesta, bez obzira na to da li se lice nalazi na listi uspješnosti u prvih pet ili sedam i bez obzira na broj bodova. Iz tog razloga, a s ciljem sprečavanja diskriminacije prema drugim PVL, članom 23. stav (2) Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom PVL u MO i OSBiH, u član 43. dodat je stav (11).

4. IZDVOJENE INFORMACIJE O POSJETAMA POJEDINIM KOMANDAMA I JEDINICAMA ORUŽANIH SNAGA BiH I TEŠKOĆAMA NA TIM LOKACIJAMA

4.1 Nenajavljena posjeta Komandi za obuku i doktrinu Oružanih snaga BiH

Parlamentarni vojni povjerenik BiH boravio je 5.6.2017. u nenajavljenoj posjeti Komandi za obuku i doktrinu Oružanih snaga BiH (u daljnjem tekstu: KOiD) u kasarni „Travnik“ u Travniku.

U sastavu KOiD-a održavaju se brojni kursevi potrebni za napredovanje u službi, što KOiD čini izuzetno bitnim dijelom Oružanih snaga BiH. S obzirom na to da veliki broj profesionalnih vojnih lica i civila boravi 24 sata na lokaciji (trenutno oko 170 ljudi), vojni povjerenik smatrao je važnim posjetiti ovu komandu, razgovarati s rukovodstvom KOiD-a, te obići lokaciju, a sve s ciljem sagledavanja stanja ljudskih prava, te uslova života i rada.

Uporedivši sadašnje stanje sa onim zatečenim tokom posjete iz 2014. godine, poražavajuće je što moramo konstatirati da nije bilo bitnih poboljšanja. Zapažanja vojnog povjerenika:

Uslovi boravka i rada

- objekat broj 1 (stražara) u lošem je stanju. Potrebno je hitno preduzeti mjere za sanaciju ovog objekta, pri čemu su prioritet sanitarne prostorije,
- konzervirana hrana nije kvalitetna, a isporuka mesa, povrća i mliječnih proizvoda nije kontinuirana (svježe jagnjeće meso isporučeno posljednji put 13.12.2016. u količini od 50 kg, svježe juneće meso isporučeno posljednji put 28.12.2016. u količini od 70 kg, 73 kg svježe pastrmke 22.2.2017., 51 kg svježeg oslića 30.3.2017.)
- u kuhinji nema tople vode,
- mašina za pranje posuđa i mašina za pranje rublja nisu ispravne,
- materijalna sredstva klase II (odjeća, individualna oprema...) nedostaju, prvenstveno artikli koje koriste kandidati na osnovnoj oficirskoj obuci,
- zalihe osnovnih sredstava za održavanje prostorija i kruga kasarne su gotovo iscrpljene. Higijenski potrošni materijal je posljednji put isporučen 27.4.2017. u količini od oko 30 % stvarnih potreba jedinice,
- potrebno je okrečiti sve prostorije u sastavu kasarne „Travnik“,
- potrebno je provjeriti ispravnost priručnih sredstava za protivpožarnu zaštitu.

Treba imati na umu da na lokaciji 24 sata boravi veliki broj ljudi, te je u skladu s tim potrebna velika količina materijalnih sredstava, a brojni zahtjevi za nabavku tih sredstava se, kako saznajemo, **ne realiziraju**. U Centru za profesionalni razvoj Travnik polaznici kurseva su na višemjesečnoj (tri, šest ili devet mjeseci) cjelodnevnoj ishrani. Također, treba uzeti u obzir činjenicu da KOiD ne zna uvijek unaprijed koliki će biti ukupan broj polaznika kurseva, te je zbog toga teško planirati dovoljnu količinu sredstava neophodnih za svakodnevne potrebe.

Stanje motornih vozila

Stanje motornih vozila u KOiD-u slično je stanju motornih vozila u drugim jedinicama Oružanih snaga BiH. Vozila su dotrajala i kao takva sklona su kvarenju. Od postojeća tri motorna vozila u Centru za profesionalni razvoj, sva tri su neoperativna, a razlog tome je

nepostojanje ugovora za liniju IV već više mjeseci. **Operativnost motornih vozila iznosi 21 %.** Dva terenska motorna vozila su u ispravnom stanju.

Vezano za navedeno, napominjemo da je vojni povjerenik izdao Stav i mišljenje po pitanju tehničke ispravnosti motornih vozila, broj: 05/3-50-19-2284/16m od 29.8.2016., ukazujući Ministarstvu odbrane BiH da je dužno zaštititi život i zdravlje svakog pojedinog profesionalnog vojnog lica i da snosi odgovornost u slučaju bilo kojeg nemilog događaja. Vojni povjerenik je upoznat da je MOBiH pristupilo realizaciji projekta „Osiguranje i unapređenje operativnosti motornih vozila OSBiH“, s periodom realizacije 2016. – 2018., koji je odobren Odlukom VMBiH, u vrijednosti od 21.211.000 KM. Provedena je nabavka određenog broja motornih vozila, a vojni povjerenik očekuje da će sredstva biti racionalno utrošena, te da će Ministarstvo odbrane BiH prilikom nabavke i raspodjele vozila voditi računa o stvarnim potrebama jedinica Oružanih snaga BiH i o obimu i značaju poslova koje pojedine jedinice obavljaju.

Vojni povjerenik svoja zapažanja temelji na razgovoru s profesionalnim vojnim licima na lokaciji, kao i vizuelnim zapažanjima prilikom obilaska lokacije. Vojni povjerenik razgovarao je s polaznicima određenog broja kurseva. **Profesionalna vojna lica među njima izrazila su nezadovoljstvo zbog nedostatka uniformi, nekvalitetne ishrane, a sva lica na oficirskoj obuci su kao problem istakli neredovnu isplatu novčanih naknada.**

Zaključak

Nakon obilaska lokacije kasarne “Travnik”, razgovora s rukovodnim kadrom komande kao i razgovora s profesionalnim vojnim licima na lokaciji, vojni povjerenik konstatira da se, u odnosu na posjetu vojnog povjerenika iz 2014. godine, **uslovi života i rada, kao i stanje ljudskih prava na ovoj lokaciji nisu bitno poboljšali.** Resursi s kojima se raspolaze identični su ranijim, čak su i umanjeni, a obaveze su se značajno povećale. Samo u prethodnoj godini u centrima KOiD-a održana je obuka za više od 800 lica. Specifičnost uloge ove komande je u tome što lica koja prolaze razne vrste obuka i edukacija na lokaciji provode po 24 sata, a za što su neophodna materijalna sredstva za život. Teškoće s kojima se susreću rukovodni kadar komande kao i profesionalna vojna lica koja se nadu na lokaciji sistemske su prirode. **Uprkos teškoćama, poslovi i zadaci obavljaju se profesionalno.**

Imajući u vidu značaj centara KOiD-a, kako na domaćem (preko 90% obuke Oružanih snaga BiH realizira se u ovim centrima), tako i na međunarodnom planu, vojni povjerenik smatra da nadležni u Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH treba da imaju veći senzibilitet prema potrebama KOiD-a.

4.2 Teškoće na lokalitetima „Gladna Brda“ i „Glamoč“

Na osnovu pritužbi profesionalnih vojnih lica i saznanja o teškoćama na lokalitetima „Gladna Brda“ i „Glamoč“ u Glamoču, vojni povjerenik je, aktom broj: UP1/05/3-03-35/17, od 20.6.2017., tražio od Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH da odgovori na određena pitanja u vezi s kršenjem osnovnih ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH. Osim slabosti sistema koje ukazuju na kršenje osnovnih ljudskih prava profesionalnih vojnih lica, a koja su predmet angažiranja vojnog povjerenika, profesionalna vojna lica navela su i niz nedostataka i slabosti koje su iz domena borbene gotovosti. Istovremeno, kršeći Standardne operativne procedure i Pravila službe, krše se i osnovna ljudska prava profesionalnih vojnih lica, kao što se i navodi u pritužbama koje su dostavljene vojnom povjereniku.

Na osnovu pritužbi profesionalnih vojnih lica o teškoćama na lokalitetima „Gladna Brda“ i „Glamoč“ u Glamoču, vojni povjerenik zatražio je odgovor na sljedeća pitanja, a koja se temelje na navodima profesionalnih vojnih lica, koja kažu da:

- na lokacijama nema vode za piće (lokacija “Glamoč” nema gradsku pitku vodu, voda se uzima s gradske mreže u gradu i prevozi motornim vozilom DAF do lokacije),
- torbice prve pomoći nisu kompletirane,
- higijena u stražari i na lokacijama nije na potrebnom nivou zbog nedostatka sredstava za čišćenje,
- na lokaciji “Gladna Brda” nije bilo ogrevnog drveta, straža je sjekla drva unutar lokacije,
- prijevoz straže s lokacije “Glamoč” na lokaciju “Gladna Brda” je neadekvatan, obavlja se vozilom DAF,
- na lokaciji “Gladna Brda” ima toalet i dva poljska WC-a, koji nisu u upotrebi zbog nedostatka vode,
- na lokaciji “Gladna Brda” nema električne energije, instaliran je agregat koji je podložan kvarenju.

Osim ovih slabosti kojima se krše osnovna ljudska prava PVL, a koja su predmet angažiranja vojnog povjerenika, profesionalna vojna lica navela su i niz nedostataka i slabosti koji su iz domena borbene gotovosti. Istovremeno kršeći SOP ili PS, krše se i osnovna ljudska prava PVL, kao što se i navodi u pritužbama koje su dostavljene vojnom povjereniku:

- na prilazu lokacijama nema usporivača kretanja motornih vozila,
- neusklađen i neažuriran SOP straže sa stanjem straže,
- u vrijeme smjene straže na stražarskim mjestima stražara ostaje prazna i dio straže na “Gladnom Brdu” je razdvojen od naoružanja zbog odmora na lokaciji “Glamoč”,
- nedefiniran status naoružanja u prostoriji i hodniku stražare koja navodno pripada FBiH, a u SOP-u straže se ne pominje ovo naoružanje,
- neažuriran spisak lica kojima je dozvoljen ulazak na lokaciju, a čest je boravak ljudstva iz drugih jedinica koje je smješteno na lokaciji “Glamoč”,
- linija punjenja i pražnjenja je improvizirana i ne zadovoljava sigurnosne standarde.

Na lokaciji “Gladna Brda” borave dvije smjene straže (jedna na dužnosti, druga u pripravnosti), stražarska služba je organizirana s tri stražarska mjesta u dvije varijante sa 14 vojnih lica, a vrši se i osigurava municija za pojačanu varijantu osiguranja. Bez obzira na to što se radi o neperspektivnim lokacijama, a zbog svega navedenog, PVL su u svojim pritužbama izrazili ogorčenost i nezadovoljstvo.

Vojni povjerenik je u pomenutom upitu izrazio zabrinutost, te je osim odgovora Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH zatražio i hitno otklanjanje navedenih (eventualnih) slabosti.

Zbog nedostavljanja odgovora u roku predviđenom Pravilnikom o saradnji parlamentarnog vojnog povjerenika BiH s Ministarstvom odbrane BiH, Generalnim inspektoratom pri Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH, broj: 01,02-34-6-1428/09, od 5.1.2010., vojni povjerenik je 1.9.2017. uputio urgenciju.

Zajednički štab Oružanih snaga BiH dostavio je odgovor 11.10.2017., aktom broj: 16-06-03-8-1028-42/17, u kojem je potvrđena većina navoda o teškoćama pripadnika Oružanih snaga BiH na ovim lokacijama, te su navedene aktivnosti koji su preduzete ili će biti preduzete s ciljem otklanjanja nepravilnosti. Odgovor Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH sastavni je dio predmeta broj: UP1/05/3-03-35/17. Vojni povjerenik pratit će

proces otklanjanja uočenih nepravilnosti, te pokrenuti novu istragu u slučaju da ljudska prava profesionalnih vojnih lica budu i dalje ugrožena.

4.3 Nenajavljena posjeta Brigadi taktičke podrške Oružanih snaga BiH

Parlamentarni vojni povjerenik BiH sa saradnicima boravio je 22.12.2017. u nenajavljenoj posjeti Brigadi taktičke podrške OSBiH u kasarni „Rajlovac“ u Sarajevu.

Vojni povjerenik se prilikom dolaska na lokaciju susreo s komandantom Brigade taktičke podrške Oružanih snaga BiH, a potom održao sastanak s imenovanim kao i sa rukovodnim kadrom brigade.

U nastavku teksta po oblastima će biti predstavljene aktivnosti, izazovi i teškoće s kojima se susreću pripadnici Oružanih snaga BiH na ovoj lokaciji, a na bazi podataka dobijenih tokom razgovora s komandantom i rukovodnim kadrom brigade, kao i razgovora s pripadnicima Deminerskog bataljona, uključujući četu NUS (preko 60 PVL).

1. Stanje personala

Prema formacijskoj strukturi, za popunjenost Brigade taktičke podrške Oružanih snaga BiH predviđeno je ukupno 1977 profesionalnih vojnih lica. Trenutno su popunjena 1852 formacijska mjesta, što u odnosu na predviđenu formacijsku strukturu predstavlja deficit od 125 profesionalnih vojnih lica. Problem dodatno usložnjava podatak da upražnjena mjesta u ovoj brigadi nisu u prioritetu popune, kao i činjenica da je u zadnjih šest mjeseci prisutan odliv vojnika i to specijaliziranih zanimanja kao što su demineri i rukovaoci građevinskih mašina. Teškoću predstavlja i to što se veći broj profesionalnih vojnih lica Brigade (trenutno 48) nalazi na otkomandi u drugim jedinicama, a nekima od njih (20 profesionalnih vojnih lica) period trajanja otkomande duži je od zakonom predviđenog jednogodišnjeg. Također, prilikom otkomandi ne traži se saglasnost komandanta.

Na lokaciji kasarne „Rajlovac“ održava se veći broj značajnih aktivnosti i posjeta Ministarstva odbrane BiH i Oružanih snaga BiH za koje su ključni ljudski resursi (kao i materijalni) te je usljed nedostatka personala i izostanka podrške nadležnih iz Ministarstva odbrane BiH i Zajedničkog štaba Oružanih snaga BiH ova brigada dodatno opterećena.

2. Logistika

U kontekstu upravljanja logističkom podrškom Brigade taktičke podrške Oružanih snaga BiH, istaknuto je sljedeće:

1. Motorna vozila

- 658 motornih vozila sljeduje Brigadu, a operativno je 179 motornih vozila, pri čemu je važno naglasiti da je veliki broj vozila namijenjen i koristi se samo za određene potrebe. U bataljonu vojne policije samo tri motorna vozila su operativna.
- nedostatak rezervnih dijelova za motorna vozila (potrebno je nabaviti rezervne dijelove za liniju 2 i 3).
- trenutno nema zaključenih ugovora za tehnički pregled motornih vozila (za novo vozilo – kombi, nije urađen preporučeni servis nakon pređenih 15 000 km te se ovo vozilo trenutno ne koristi).

2. **Vojna uniforma:** nedostaju terenske uniforme, uključujući i čizme, postojeći resursi su istekli, a trenutno na stanju nema zaliha. Radni kombinezoni također nedostaju.
3. **Popuna radiorelejnih čvorišta** opremom nije na zadovoljavajućem nivou: bijela tehnika, posebno peći, nije obezbijedena. U tom kontekstu, trenutno stanje je, kako je navedeno, „kritično“.
4. **Ishrana pripadnika Brigade taktičke podrške Oružanih snaga BiH:** trenutno nema problema s ishranom. Naveden je primjer nesavjesnog poslovanja: nedavno je Brigada dobila isporuku flaširane vode namijenjene za vremenski period od mjesec dana, a kojoj rok trajanja ističe za četiri dana.
5. **Oprema u oblasti komunikacija i informatičkih sistema:** ne dobivaju nove računare i skenere.
6. **Oprema Deminerskog bataljona:** nedostaju terenske uniforme, namjenske torbe za alat. Motorna vozila koja koriste pripadnici Deminerskog bataljona su loša, a tereni na kojima se provodi proces deminiranja su često nepristupačni, s lošim prilaznim putevima.

3. Civilno – vojni poslovi

Saradnja Brigade taktičke podrške Oružanih snaga BiH sa svim općinama Kantona Sarajevo je kvalitetna, cjelogodišnja i odvija se kroz niz zajedničkih aktivnosti civilnih i vojnih struktura. Brigada na stanju nema fotoaparati niti videokameru.

4. Finansije i kontrola

U ovoj oblasti evidentna je nedovoljna personalna popuna. Brigada taktičke podrške Oružanih snaga BiH predložila je popunu ove jedinice još jednim profesionalnim vojnim licem čina oficira, zbog velikog obima poslova (za 10 mjeseci tekuće godine doneseno je oko 10 000 rješenja za pripadnike Brigade taktičke podrške Oružanih snaga BiH).

U kontekstu zahtijeva za djelovanje inspektora, navedeno je da se većina zahtjeva odnosi na probleme isplate novčanih naknada koje nemaju karakter plaće. Vojni povjerenik je u tekućoj godini zaprimio znatan broj pritužbi u ovoj oblasti, a među podnosiocima pritužbi ima i profesionalnih vojnih lica iz Brigade taktičke podrške Oružanih snaga BiH. Čini se da su nejednakim i pravno neutemeljenim postupaanjem vojne administracije pojedina profesionalna vojna lica oštećena te bi u ovoj oblasti nadležni sektori Ministarstva odbrane BiH trebalo da preduzmu aktivnosti s ciljem osiguranja jednakog postupanja jedinica i komandi Oružanih snaga BiH, a u skladu s važećim propisima.

5. Isplata prinadležnosti

U kontekstu isplate naknada koje nemaju karakter plaće, navedeno je i to da 36 deminera nisu primili ove naknade za 2017. godinu zato što u Ministarstvu odbrane BiH „nisu uneseni podaci“ o njima. Identičan je slučaj i s naknadama za troškove prijevoza, Brigada je donijela rješenja, ali „nisu uneseni podaci“ u Ministarstvu odbrane BiH.

U svojim obraćanjima, vojni povjerenik je upoznao prisutne s radom Ureda vojnog povjerenika u 2017. godini, oblastima u kojima je bilo kršenja ljudskih prava profesionalnih vojnih lica i izrazio zabrinutost zbog:

1. visokog stepena prikrivanja uočenih slabosti,

2. ponavljanja uočenih slabosti i nespremnosti za njihovim otklanjanjem,
3. izbjegavanja vršenja profesionalne vojne službe povećanim procentom bolovanja, trenda odliva profesionalnih vojnih lica, odnosno prestanka vojne službe na osnovu ličnog zahtjeva.

5. SARADNJA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BIH S DRUGIM INSTITUCIJAMA I ORGANIZACIJAMA

Na osnovu ovlaštenja koja proističu iz Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), Pravilnika o saradnji parlamentarnog vojnog povjerenika BiH s Ministarstvom odbrane BiH, Generalnim inspektoratom pri Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH, broj: 01,02-34-6-1428/09, od 5.1.2010., te Smjernica o osnovama saradnje parlamentarnog vojnog povjerenika BiH s Institucijom ombudsmena za ljudska prava BiH broj: 01,02-34-6-1429/09, od 24.12.2009., vojni povjerenik je u izvještajnom periodu saradivao sa:

- a) Ministarstvom odbrane BiH,
- b) Generalnim inspektoratom pri Ministarstvu odbrane BiH,
- c) Zajedničkim štabom Oružanih snaga BiH,
- d) Institucijom ombudsmena za ljudska prava BiH.

Posebno je značajna saradnja vojnog povjerenika sa Zajedničkom komisijom za odbranu i sigurnost BiH. Ova saradnja obuhvata zajedničke posjete kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, učešće vojnog povjerenika na radionicama i konferencijama u organizaciji Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH, zajedničko učešće vojnog povjerenika i članova ove komisije na seminarima i konferencijama koje organiziraju domaće i međunarodne organizacije i institucije, kao i zajedničke posjete domaćim i stranim institucijama.

Vojni povjerenik je tokom 2017. godine saradivao i sa Zajedničkom komisijom za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH, koja se ogledala i kroz učešće vojnog povjerenika Trećoj godišnjoj konferenciji o stanju ljudskih prava i sloboda u BiH u organizaciji Zajedničke komisije za ljudska prava. Uspješna i svrsishodna saradnja Zajedničke komisije i vojnog povjerenika, ostvarena zajedničkim radom, doprinosi realiziranju nastojanja za veće poštivanje ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH.

Također, vojni povjerenik saradivao je i s međunarodnim organizacijama, i to:

- a) Centrom za demokratsku kontrolu oružanih snaga Ženeva – DCAF,
- b) Misijom OSCE-a u BiH.

Podrška Centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga Ženeva – DCAF-a Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika bila je izuzetno značajna i tokom 2017. godine. Naime, zahvaljujući sklopljenom Memorandumu između DCAF-a i Parlamentarne skupštine BiH u pogledu pružanja podrške u radu Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i

Hercegovine, angažirana su dva pravnik koji daju puni doprinos u radu Ureda i provođenju ovlaštenja vojnog povjerenika. Zahvaljujući ovoj pomoći, Ured vojnog povjerenika ima visoki procenat realizacije zadatah planova za 2017. godinu.

Tokom 2017. Misija OSCE-a u BiH podržavala je aktivnosti vojnog povjerenika prilikom njegovih posjeta jedinicama i komandama Oružanih snaga BiH, kao i učešća na svim konferencijama i radionicama u organizaciji i uz podršku Misije OSCE-a u BiH (Budva, Sarajevo, Jahorina).

Podršku u radu vojnog povjerenika pružili su i Zajednički kolegij oba doma Parlamentarne skupštine BiH i Sekretarijat Parlamentarne skupštine BiH.

6. OSTALE AKTIVNOSTI KOJE JE URED PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH REALIZIRAO TOKOM 2017. GODINE

5.1. Međunarodne aktivnosti

Parlamentarni vojni povjerenik BiH učestvovao je na seminaru o OSCE-ovom Kodeksu ponašanja u vojno-političkim aspektima sigurnosti, koji je, u organizaciji Misije OSCE-a u Bosni i Hercegovini, održan u Budvi od 15. do 18. 5. 2017.

Vojni povjerenik aktivno je učestvovao na seminaru u aktivnostima u okviru radnih grupa, kao i u diskusijama vođenim o samom Kodeksu ponašanja.

Kodeks ponašanja, usvojen 1994., sadrži principe koji služe kao smjernice za sve države članice OSCE-a u vojno-političkim pitanjima.

Vojni povjerenik učestvovao je na 94. Rose Roth seminaru Parlamentarne skupštine NATO-a koji je održan u Sarajevu od 21. do 23. marta 2017.

U fokusu razmatranja učesnika seminara bila su glavna politička pitanja u regiji zapadnog Balkana, te nestabilnost u regiji MENA (Srednji istok i sjeverna Afrika) i na zapadnom Balkanu i izvještaj posebne grupe za Mediteran i Bliski istok, kao i izazovi u vezi s migrantskim krizama i situacijom nakon tzv. arapskog proljeća i implikacijama na zapadni Balkan, te pitanja u vezi s terorizmom i radikalizmom.

Vojni povjerenik učestvovao je na Devetoj međunarodnoj konferenciji institucija ombudsmena za oružane snage (9.ICOAF) koja je, u organizaciji Ženevskog centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF) i Ureda ombudsmena za žalbe oružanih snaga Ujedinjenog Kraljevstva, održana u Londonu od 8. do 10. oktobra 2017., o temi: *“Moralni kompas oružanih snaga – kako institucije ombudsmena mogu srušiti barijere da bi postigli promjene”*.

Prvog dana konferencije eminentni izlagači i ombudsmeni obrađivali su teme koje se odnose na ulogu institucija ombudsmena unutar etičkih i legalnih granica, etičku praksu u institucijama ombudsmena i oružanim snagama kao i temu o brizi za mentalno zdravlje

vojnih lica. Drugog dana konferencije u okviru radnih grupa raspravljalo se o adresiranju potreba posebnih grupa u oružanim snagama, o brizi o učesnicima međunarodnih misija kao i o temi koja se odnosi na pitanje zašto pripadnici oružanih snaga nerado podnose žalbe institucijama ombudsmena.

Osim aktivnog učešća na konferenciji i izlaganja u okviru rada u radnim grupama, vojni povjerenik imao je niz bilateralnih susreta s kolegama iz zemalja učesnica, kao i poseban radni sastanak s predstavnicima DCAFA na kojem je bilo govora o organizaciji 11. ICOAF-a, čiji će domaćin biti Bosna i Hercegovina.

5.2. Ostale aktivnosti koje je Ured vojnog povjerenika realizirao tokom 2017. godine

U obavljanju parlamentarne kontrole rada i drugih pitanja u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda vezanih za profesionalna vojna lica i kadete u Oružanim snagama BiH, osim postupanja po pritužbama, tokom 2017. godine realiziran je i čitav niz drugih aktivnosti koje su rad Ureda učinile efikasnijim i prepoznatljivijim. U dijelu koji slijedi dajemo podatke o sastancima vojnog povjerenika, posjetama kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, učešću na konferencijama, te ostalim aktivnostima koje su preduzimate s ciljem potpunog funkcioniranja Ureda, s jedne strane, te izvršavanja zakonskih ovlaštenja, s druge strane. Vojni povjerenik je tokom 2017. godine, iskazano po mjesecima, imao aktivnosti kako slijedi:

Januar 2017.

- 13.1.2017. - prisustvovao Božićnom prijemu, koji je u organizaciji zamjenika ministice odbrane BiH, održan u kasarni „Kozara“ u Banjoj Luci

Februar 2017.

- 28.2.2017. – učestvovao na godišnjoj konferenciji o obuci OSBiH za 2016. godinu, Dom OSBiH, Sarajevo,

Mart 2017.

- 2. i 3.3.2017. – predstavnici Ureda vojnog povjerenika učestvovali na Simpoziju vojne psihologije, Dom OSBiH, Sarajevo,
- 7.3.2017. – učešće na godišnjoj analizi iz oblasti upravljanja personalom Ministarstva odbrane BiH i Oružanih snaga BiH za 2016. godinu, Dom OSBiH, Sarajevo,
- 9.3.2017. – učestvovao na godišnjoj konferenciji inspektora OSBiH,
- 15.3.2017. – nenajavljena posjeta 1. pješadijskom bataljonu 4. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH, kasarna „Ante Bruno Bušić“ u Livnu,
- 16.3.2017. – nenajavljena posjeta 2. pješadijskom bataljonu 6. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH, kasarna „Adil Bešić“ u Bihaću,

- 21. do 23.3. 2017. - učešće na 94. Rose Roth seminaru Parlamentarne skupštine NATO-a, Sarajevo,
- 28.3.2017. – prisustvovao svečanosti povodom primopredaje dužnosti komandanta EUFOR-a, baza Butmir,
- 28.3.2017. – vojni povjerenik s članovima Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH boravio u posjeti Ministarstvu odbrane BiH i Zajedničkom štabu OSBiH – prezentacija pregleda odbrane,
- 30.3.2017. – održao predavanje studentima Fakulteta za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije o temi zaštite ljudskih prava PVL i kadeta OSBiH, zgrada Parlamentarne skupštine BiH.

April 2017.

- 3.4.2017. – primio u nastupnu posjetu komandanta EUFOR-a u BiH general-majora Antona Waldnera,
- 14.4.2017. – prisustvovao obilježavanju 12. godišnjice 2. pješadijskog (rendžerskog) puka Oružanih snaga BiH, koje je održano u kasarni „Rajlovac“ u Sarajevu,
- 26.4.2017. – učešće na Trećoj godišnjoj konferenciji o stanju ljudskih prava i sloboda u Bosni i Hercegovini, koja je, u zajedničkoj organizaciji Zajedničke komisije za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH i Misije OSCE-a u BiH, održana u Neumu

Maj 2017.

- 4.5.2017. – učešće vojnog povjerenika i članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH na godišnjoj analizi protuminskih akcija Oružanih snaga BiH, koja je održana u kasarni „Zdravko Čelar“ u Derventi,
- 4.5.2017. – vojni povjerenik s članovima Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH boravio u radnoj posjeti Inženjerskom bataljonu Brigade taktičke podrške Oružanih snaga BiH, smještenom u kasarni „Zdravko Čelar“ u Derventi,
- 4.5.2017. – radna posjeta vojnog povjerenika i članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH skladištu naoružanja i vojne opreme „Rabić“ u Derventi, koje je u sastavu Komande za podršku Oružanih snaga BiH,
- 9.5.2017. – vojni povjerenik i predsjedavajući Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH razgovarali s predstavnicima EUROMIL-a – Evropske organizacije vojnih udruženja i sindikata koje je predvodio predsjednik udruženja Emanuel Jakob kao i s predstavnicima ODIHR -a (Ured za demokratske institucije i ljudska prava OSCE-a) sa šefom Sektora za ljudska prava Omerom Fisherom na čelu,
- 10.5.2017. – sastanak vojnog povjerenika i članova Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH s predstavnicima vojno-diplomatskog kora koji su akreditirani u BiH,
- 11.5.2017. - vojni povjerenik i predsjedavajući Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH susreli su se s članovima Parlamentarne komisije za Saveznu vojsku Republike Austrije kao i Saveznog ministarstva odbrane i sporta Austrije,

- 12.5.2017. – prisustvovao svečanoj ceremoniji povodom obilježavanja Dana 3. pješadijskog puka (Republika Srpska) Oružanih snaga BiH, održanoj u kasarni „Kozara“ u Banjoj Luci,
- 15.-18.5.2017. – učešće vojnog povjerenika na seminaru o OSCE-ovom Kodeksu ponašanja u vojno-političkim aspektima sigurnosti, koji je, u organizaciji Misije OSCE-a u Bosni i Hercegovini, održan u Budvi,
- 22.5.2017. – prisustvovao Danu uvaženih zvanica vježbe „Dinamičan odgovor 17-5“ koji je upriličen u kasarni „Mika Bosnić“ na Manjači,

Juni 2017.

- 1.6.2017. – prisustvovao ceremoniji svečanog ispraćaja pješadijske jedinice iz sastava 5. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH u misiju podrške miru „Odlučna podrška“ u Islamskoj Republici Afganistan, u kasarni „Dubrave“ u Živinicama.
- 5.6.2017. - nenajavljena posjeta Komandi za obuku i doktrinu Oružanih snaga BiH, Travnik.
- 6.-7.6.2017. – učešće na Godišnjem sastanku predstavnika komisija za odbranu i sigurnost zemalja Jugoistočne Evrope, koji je, u organizaciji Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH, Centra za sigurnosnu saradnju u Jugoistočnoj Evropi (RACVIAC), Misije OSCE-a u Bosni i Hercegovini, te Centra za civilnu kontrolu oružanih snaga (DCAF) iz Ženeve, održan u Sarajevu.
- 15.6.2017. – prisustvovao Finalnoj konferenciji Projekta Preventiva koja se odnosila na uspostavu održivog sistematičnog odgovora na problem i očuvanje mentalnog zdravlja pripadnika Ministarstva odbrane BiH i Oružanih snaga BiH.
- 27.6.2017. – prisustvovao svečanosti povodom primopredaje dužnosti komandanta Štaba NATO-a u Sarajevu između dosadašnjeg komandanta brigadnog generala Giselle M. Wilz i novog komandanta brigadnog generala Roberta A. Hustona, koja je upriličena u bazi Butmir u Sarajevu.
- 29.6.2017. – prisustvovao je ceremoniji dočeka jedinice iz sastava 6. pješadijske brigade Oružanih snaga BiH iz mirovne misije u Islamskoj Republici Afganistan, koja je upriličena u Kasarni „Kozara“ u Banjoj Luci.

Juli 2017.

- 11.7.2017. – primio u posjetu vojnog atašea Grčke u Bosni i Hercegovini brigadira Vasileiosa Karavelisa.
- 18.7.2017. – prijem kod kineskog prvog brigadira – vojnog atašea Narodne Republike Kine.
- 21.-23.7-2017. – vojni povjerenik zajedno sa članovima Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH boravio u posjeti Odboru za bezbjednost i odbranu Skupštine Crne Gore.
- Septembar 2017.

- 13.9.2017. – posjeta polaznicima Osnovne oficirske obuke koji su u tom periodu boravili u 6. pješadijskoj brigadi Oružanih snaga BiH, u kasarni „Kozara“ u Banjaluci.
- 26.9.2017. - učešće na međunarodnoj konferenciji o temi „Sveobuhvatni pristup nacionalnoj sigurnosti - suočavanje sa izazovima u BiH i regiji u svjetlu NATO saradnje i perspektive“, Centar za sigurnosne studije, Sarajevo.

Oktobar 2017.

- 8.-10.10.2017. – učešće na Devetoj međunarodnoj konferenciji institucija ombudsmena za oružane snage (9.ICOAF) koja je, u organizaciji Ženevskog centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF) i Ureda ombudsmena za žalbe oružanih snaga Ujedinjenog Kraljevstva, održana u Londonu o temi: “Moralni kompas oružanih snaga – kako institucije ombudsmena mogu srušiti barijere da bi postigli promjene”.
- 17.10.2017. - prisustvovao je 10. strateškom političko-vojnom seminaru, koji je, u organizaciji Ministarstva odbrane BiH, Misije OSCE-a u BiH i Ambasade Savezne Republike Njemačke u BiH, održan 17.10.2017. u Domu Oružanih snaga BiH o temi: „Kibernetička sigurnost u Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama BiH“.

Novembar 2017.

- 27. i 28.11.2017. – učestvovao je na Desetoj preglednoj konferenciji o poštivanju sigurnosnih obaveza Bosne i Hercegovine prema OSCE-u i UN-u, koja je u organizaciji Misije OSCE-a u BiH i uz podršku Ujedinjenih naroda i Ministarstva vanjskih poslova BiH, održana u hotelu „Termag“ na Jahorini.
- 30.11.2017. – prisustvovao je obilježavanju 12. godišnjice Oružanih snaga BiH, kasarna „Rajlovac“ i Dom Oružanih snaga BiH.

Decembar 2017.

- 4.12.2017. – prisustvovao je ceremoniji svečanog ispraćaja pješadijske jedinice iz sastava 4. pješadijske brigade OSBiH u misiju podrške miru “Odlučna podrška“ u IR Afganistan, kasarna „Božan Šimović“, Čapljina.
- 22.12.2017. – nenajavljena posjeta Brigadi taktičke podrške Oružanih snaga BiH u kasarni „Rajlovac“ u Sarajevu.
- 29.12.2017. – prisustvovao svečanoj ceremoniji polaganja zakletve i potpisivanja ugovora 145 kandidata koji su uspješno završili osnovnu vojničku obuku u Centru za osnovnu obuku u Pazariću.

